

Asia: Lausuntopyyntö lin Kivimaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta (POPELY/2646/2024)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Nordic Generation Oy suunnittelee Kivimaan 6–10 voimalan tuulivoimapuistoa lin kunnan alueelle. Hankealue on 640 ha ja voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Hankkeen sähkönsiirron osalta suunnitellaan liittymistä valtakunnan verkkoon joko Simojoen tai Hervan sähköasemalle.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Suunnitellulla voimala-alueella ei sijaitse Natura-alueita, eikä muita suojelualueita. Hankealueen läheisyydessä sijaitsee kuitenkin useita Natura-alueita, joista lähimmät ovat Nikkilänaapa ja Iso-Saarisuo-Hoikkasuo-Musta-aapa. Suokeskittymä ylittää FINIBA-kriteerit ja on maakunnallisesti tärkeä lintualue muun muassa laulujoutsenen ja metsähanhen pesimäkannan osalta. Alueella pesii myös useita uhanalaiseksi ja salassa pidettäväksi luokiteltuja lintulajeja. Muita kansallisesti merkittäviä lintualueita hankealueen läheisyydessä ovat Tuuliaapa-Iso Heposuo ja Simon sisäsaariston FINIBA-alue. Hankealueen lähin yksityismaiden luonnonsuojelualue sijaitsee 150 metrin etäisyydellä hankealueen pohjoispäästä. Hankealueen läheisyydessä sijaitsee myös useita muita yksityismaiden luonnonsuojelualueita.

Suunnitellut sähkönsiirtoreitit SVE1 ja SVE2 kulkevat Nikkilänaavan Natura-alueen läpi joko maakaapelina tai ilmajohtona. Molempien toteutusvaihtoehtojen vaikutukset Natura-alueen luontoon tulee selvittää asianmukaisella tarkkuudella.

Hankealue sijaitsee merkittävällä lintujen muuttoreitillä. Lisäksi hankealueen lähistöllä on suurten petolintujen reviirejä ja potentiaalisia pesäpaikkoja. Näihin hankkeella saattaa olla haitallisia vaikutuksia. Luke katsoo, että tarvitaan yksityiskohtainen selvitys hankkeen vaikutuksista hankealueen ja sen ympäristön pesimä- ja muuttolinnustoon. Lisäksi hankkeen yhteisvaikutukset yhdessä muiden lähialueiden tuulivoimahankkeiden kanssa tulee selvittää laajasti ja yksityiskohtaisesti.

Hankkeen luontoselvitykset on pääosin toteutettu vuoden 2024 aikana. YVA-ohjelmassa esitettyinä ne ovat melko kattavia. Varsinaisen YVA-selostuksen tarkastelussa voidaan kuitenkin vasta todeta ovatko selvitykset olleet tarpeeksi kattavia ja mitkä ovat hankkeen oletettavat vaikutukset alueen luontoon.

Poronhoidollisesti Kivimaan tuulivoimapuiston hankealue sijoittuu Oijärven paliskunnan alueella. Samalla hankealue rajautuu pohjoisessa Simon kunnan puolella sijaitsevaan Isosydänmaan paliskunnan alueeseen.

Pohjoiseen johtavat sähkösiirron vaihtoehtoreitit sähkönsiirtoasemineen sijoittuvat Isosydänmaan paliskuntaan ja kaakkoon johtava sähkönsiirtoreitti ja -siirtoasema Oijärven paliskuntaan. Kivimaan hankealueen läheisyyteen sijoittuu ennestään toiminnassa olevia tuulipuistoja, joista itäpuolella sijaitsee hankealueeseen välittömästi rajautuva Viinamäen tuulivoimapuisto (5 voimalaa) ja lounaispuolella, lähimmillään 2 km:n etäisyydellä sijaitseva Halmekankaan tuulivoimapuisto (11 voimalaa). Hankealueen pohjoispuolelle, osin hankealueeseen rajautuvana, on myös suunnitteilla Lakkasuon tuulivoimapuistohanke (enintään 15 voimalaa). Lisäksi 10 km säteelle hankealueesta sijoittuu 8 muuta tuulivoimapuistoa tai -hanketta, joista 6 on tuotannossa, yksi rakenteilla ja yksi suunnittelussa.

Kivimaan tuulivoimapuiston YVA-ohjelmassa Oijärven ja Isosydänmaan poronhoitoa on kuvattu pääpiirteissään lyhyesti sanallisesti ja alueella sijaitsevista erityyppisistä laitumista esitetty Luonnonvarakeskuksen tuottama laidunkartta. Samoin hankkeen mahdollisia omia vaikutuksia sekä sen muiden maankäyttöhankkeiden mahdollisia yhteisvaikutuksia poronhoitoon on tuotu esiin vain lyhyesti. Saatavilla olevia tutkimustuloksia tai muita julkaisuja tuulivoimarakentamisen tai muiden vastaavien maankäyttöhankkeiden vaikutuksista poronhoitoon ei ole myöskään esitelty. YVA-ohjelmassa poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin lähtötiedot ja menetelmät on kuvattu myös varsin lyhyesti.

Tämän vuoksi Luke katsoo, että YVA-ohjelmassa poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin osa-alueiden kuvaus jää osin puutteellisesti tai puuttuu joiltain osin kokonaan. Tämä koskee niin vaikutusarvioinnin osa-alueiden tavoitteita ja lähtötietoja kuin myös näiden osa-alueiden arvioinnissa käytettyjä menetelmiä ja hyödynnettäviä aineistoja. Luken näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa ei ole kuvattu riittävästi selvästi, miten poronhoitotöitä, laitumia, poronhoidon rakenteita ja niiden käyttöä sekä porojen laidunten käyttöä ja laidunkiertoa selvitetään paliskunnissa sekä hankealueella ja sen ympäristössä. Myöskään sitä, millaisia poronhoitoon kohdistuvia erityyppisiä vaikutuksia arvioidaan ja miten nämä vaikutusarviot tehdään ei ole kuvattu riittävän selvästi, vaikka niiden arvioinnin osalta kerrotaankin noudatettavan Paliskuntain yhdistyksen tekemää opasta. Luke huomauttaa myös, että Kivimaan tuulivoimapuiston yhteisvaikutusten arviointia muiden alueen tuulipuistojen, maankäyttöhankkeiden -ja muotojen kanssa ei ole kuvattu menetelmineen ollenkaan. Myöskään paliskuntien kanssa tehtävää yhteistyötä ja vuorovaikutusta vaikutusarvioinnissa tarvittavien tietojen kokoamisessa ja vaikutusarvioiden tekemisessä ei ole kuvattu.

Luke tuo esiin sen, että Oijärven ja Isosydänmaan paliskuntien välillä ei ole esteitä ja paliskuntien Luken Windlife Poro-osahankkeessa käytössä olevan mittavan porojen GPS-paikannusdatan perusteella kummankin paliskunnan porot laiduntavat laajasti ristikkäin myös toistensa alueilla, samalla kun paliskunnat tekevät paljon poronhoitotöitä yhdessä. Siten myös hankealueella ja sen ympäristössä laiduntaa kummankin paliskunnan poroja. Tämän vuoksi hankkeesta poronhoitoon mahdollisesti kohdistuvat haittavaikutukset voivat heijastua Luken arvion mukaan varsin laajasti kumpaakin paliskuntaan.

Luke tuo myös esiin, että Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien länsiosissa sijaitsee jo nyt useita poronhoitoa vaikeuttavia, toiminnassa tai rakenteilla olevia tuulipuistoja sekä runsaasti muuta maankäyttöä, joiden yhteisvaikutukset suunnitellun Kivimaan tuulipuistohankkeen kanssa tulee huomioida

varsinaisessa vaikutusarvioinnissa. Tämän vuoksi Luke näkee erittäin tärkeäksi, että sekä hankkeen erillisvaikutuksia että myös sen yhteisvaikutuksia alueen muiden toiminnassa, rakenteilla ja suunnitteilla olevien tuulipuistojen ja maankäyttömuotojen kanssa arvioidaan riittävän laajasti ja luotettavasti. Laaja-alaisen yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä korostaa erityisesti se, että Oijärven ja Isosydänmaan paliskuntien muillekin laidunalueille on suunnitteilla uusia tuulivoima- ja maankäyttöhankkeita.

Luke huomauttaa myös, että YVA-ohjelmassa ei ole tuotu esiin, miten varsinaisessa vaikutusarvioinnissa tullaan tarkastelemaan poronhoidolle aiheutuvien haittojen lieventämistä tai kompensointia hankkeen mahdollisesti toteutuessa. Myöskään sitä, miten vuorovaikutuksen jatkamista ja mahdollisten haittojen seurannan toteuttamista hankkeen toteuttajan ja hankepaliskuntien välillä tullaan käsittelemään arvioinnissa, ei esitetä YVA-ohjelmassa. Edellä esittämänsä perusteella Luke näkee välttämättömäksi, että sen tässä lausunnossa esiin nostamat puutteet poronhoidon vaikutusarvioinnin toteuttamissuunnitelmassa Kivimaan tuulivoimapuiston YVA-ohjelmassa huomioidaan riittävällä painoarvolla tehtäessä hankkeesta varsinaista poronhoitoon kohdistuvaa vaikutusarviointia.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankkeen läheisyyteen sijoittuu useita luonnonsuojelualueita ja Natura-alueita. Hankkeessa tulee tarkastella huolellisesti mahdollisia vaikutuksia näiden alueiden linnustoon ja huomioida myös se, että alue sijoittuu tärkeälle muuttoreitille. Poronhoidollisesti Kivimaan tuulivoimapuiston hankealue sijoittuu Oijärven paliskuntaan rajautuen myös Isosydänmaan paliskuntaan. Sähkönsiirtoreittien ja -asemien vaihtoehdot sijoittuvat joko Isosydänmaan tai Oijärven paliskuntaan. Luke katsoo, että Kivimaan tuulipuistohankkeen YVA-ohjelmassa ei ole kuvattu riittävästi selvästi, miten poronhoitotöitä, laitumia, poronhoidon rakenteita ja niiden käyttöä sekä porojen laidunten käyttöä ja laidunkiertoa selvitetään paliskunnissa sekä hankealueella ja sen ympäristössä. Myöskään sitä, millaisia poronhoitoon kohdistuvia erityyppisiä vaikutuksia arvioidaan ja miten nämä vaikutusarviot tehdään ei ole kuvattu riittävästi. Kivimaan tuulivoimapuistosta ja muista alueen tuulipuistoista, maankäyttöhankkeista -ja muodoista poronhoitoon kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointiprosessia ei ole myöskään kuvattu, vaikka se on Luken näkemyksen mukaan erityisen tärkeä kokonaisuus arvioinnissa. Luken kuitenkin arvioi, että poronhoitoon kohdistuvia haittavaikutuksia yhteisvaikutuksineen voi heijastua hankkeesta varsin laajasti kumpaankin paliskuntaan. YVA-ohjelmassa ei myöskään ole kuvattu tarkemmin paliskuntien kanssa tehtävää yhteistyötä ja vuorovaikutusta vaikutusarviointiin tarvittavien tietojen kokoamiseksi. Samoin suunnitelmaa mahdollisten haittojen lieventämiseksi ja kompensoimiseksi sekä vuorovaikutuksen ja vaikutusten seurannan jatkamista hankkeen toteuttajan ja paliskuntien kesken ei ole käsitelty. Luke näkee välttämättömäksi, että sen YVA-ohjelmasta esiin nostamat puutteet huomioidaan riittävällä painoarvolla tehtäessä varsinaista poronhoitoon kohdistuvaa vaikutusarviointia.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 29.09.2025 klo 14:57:43.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Esa Huhta, Jouko Kumpula

Liitteet:

Tiedoksi: